

dil in potroške imel, ta naj že rano jeseni svoja sadnosna drevesa proti zajcem marljivo zavaruje.

To se pa godi na več načinov. 1. Mazanje debel z raznimi smrdečimi ali vsaj močno dišečimi rečmi. Petroleum in katran sicer zajce odganjata, pa tudi drevesa ugonobita. Mazanje z razno maščobo, z lesičjo, svinjsko maščobo, z ribjo mastjo vred so drevesom od druge strani škodljive, zamašijo namreč tanke luknjice v koži drevesni, ktere so za življenje in prospevanje drevesa neobhodno potrebne, in izcimijo tako marsiktere drevesne bolezni. Mazanje z zmesijo iz apna, ila, krvi, ščavnice itd. je dobro proti mahovom in lišajem, tudi proti zajcem nekoliko časa brani, če pa je vreme dalj časa deževno, dež celo mažo spere in zajci napadajo drevesa huje ko popred.

2. Obezovanje mladih dreves je najboljšee sredstvo zoper zajčji griz. Zato se morejo porabiti marsiktere stvari, ki so sicer brez posebne koristi. Take stvari so: trnje, šibje, turšična slama, druga slama, trstje itd. Najbržeje se vrši obrezovanje z rženo slamo, z kakoršno se strehe krijejo. Za vezilo ali trake služijo najbolje tanke trte rumene vrbe, kakoršna se povsodi nabaja. Najskrajni čas, če snega prej ni, je konec novembra in drevesca obezana pustiti do konca marca, še bolje do sred aprila. Tudi poleti drevesca obezana ali zavita puščati, je škodljivo, ker se debela omehkužijo in se v zavitku mrees zarezja.

M. Nekaj o prirejevanji lešnikov. Na prirejevanje lešnikov se pri nas še vse premalo gleda. Koliko sveta za prirejevanje lešnikov še leži neporabljenega in ne koristnega. In vendar rodi leskov grm leto na leto in njegov sad si lahko kupca donasa. Na Angleškem mnogo lešnikov pridelujejo. V ta namen preorjejo zemljo po dvakrat in jo potem še z lopato prebodejo. Na to se grmiči po  $3\frac{1}{2}$  metra narazen posadijo po vrstah in grmič po  $2\frac{1}{2}$  metra od grmiča. Prva leta se morejo prostori med posameznimi grmiči s kakim drugim sadežem n. pr. s krompirjem obsaditi, da ne leži zemlja več let brez pridelka. Pozneje, ko grmiči košatejši postanejo, ta postranski pridelek izostane. Nadaljno obdelovanje obstoji v tem, da se grmiči okopljejo, marljivo plejejo in vsake tri leta primerno pognojijo. Priporočajo se tudi, da se vsi koreninski izrastki, kakor tudi postranske mladike meter visoko odstranijo. Taki nasad v tretjem ali četrtem letu rodi in mogoče od jednega grma za 10 goldinarjev sadu dobiti. Lešniki se ne smejo prej trgati, predno sami radi iz kožuhov kapajo. Potem se na solnce razsujejo, in sicer prav plitvo, se marljivo obračajo, dokler da se do dobrega posuše.

## Dopisi.

Iz Celja. (Kat. podp. društvo — javna zahvala „Slov. Gospodarju“). Našemu kat. podp. društvu za šolske sestre darovali so: 1) Vlč.

g. Jožef Sorglehner (zopel) 20 fl. 2) Po vlč. g. J. Bezenšek blagorodna grofica Teodora Rumerskirch v Gradei 20 fl. 3) Gosp. Ivan Gaberšek, uradnik pri c. kr. okr. glavarstvu v Celji 2 fl. 4) Gosp. Jakob Kobilica, marelar v Celji 2 fl. 5—7) Blagor. gospe: Terezija Stepišnik, Ana Jeretin in M. Schellander po 2 fl. — Za božičnico so darovali preč. g. A. Vrečko opat 5 fl.; znesek tombole pri zadnjem občnem zboru 20 fl. 57 kr., več neimenovanih 25 fl. 50 kr. Bog povrni vsem blagim dobrotnikom! Prihodnjič o našem občnem zboru. — V torek zjutraj ob  $\frac{1}{2}$  8 uri je bil tukaj precej močen potres, ki je trajal pol minute. Steklenice so po sobah žvenkljale, podobe po stenah se zibale, opeka padala iz strehe. — Blagorodni gospod urednik! Vem da vstrezam željam mnogih naših društvnikov, če Vam naznanjam, da ko se je po dokončanem zborovanji našega kat. podp. društva začelo med udi prav „po domače“ prijazno razgovarjanje, se je „Slov. Gospodarju“ v imenu društva izrekla zahvala za vso podporo, ktero smo pri njem našli v naših društv. zadevah, in s glasnimi „živijo“ klici smo spraznili svoje čase na obstanek lista, ktereга kmet in gospod rada prebirata in se vsakdo iz njega kaj dobrega in koristnega nauči.

Iz Murskega polja. (Graška razstava). VI. Prvi prostor je meril okoli 50 metrov in sta bili dve vrsti žrebcev v njem, nekoliko državnih drugi privatni ali zasebni med temi grof Attemsovi, ki so pa vsi večjidel naše slovensko-štajerske krvi in plohe in več drugih. Drugi prostor je bil kakih 55 metrov dolg in ena vrsta, v katerem so bili gornje-štajerski žmetni konji. Tretji prostor je pa bil kakih 60 metrov dolg in v njem dve vrsti konj. V začetku še nemški, potem pa konji od Brežic, Ptuja, Ormoža, Radgone, in Ljutomera. To pregledama še za časa. Potem je bilo pregledovanje konj in smo morali pri konjih biti, da smo je naprej gnali, ko na nas vrsta pride. Po končanem „maršu“ pregledam prostor, kjer so bile večjidel reči, ki so ognjegasem v prid in porabo. V tem prostoru so se videle različne brizglje (špricalke) vsake vrste gasilno orodje. Tukaj je tudi bilo dosti kočij in drugih lepih vozičkov. Zatem še pregledam podobe, ki so bile v posebnem prostoru na glaževino risane, in se podam po vrtu, v katerem sta bila dva vodometi. V tem vrtu je se dalo videti raznih rastlin, trsi raznih sort, drevesa, zelišča, trave, cvetlice, lepe ograje, lepo razpeljani poti vse v najlepšem kinču in redu. No zdaj pa je bil konec vsemu razgledovanju.

Dne 5. septembra je bila nedelja in poslednji den za nas. Zaran smo obiskali in se vdeležili nekteri božje službe v mestni cerkvi, drugi v Frančiškanski in tretji v Dominikanski. Zatem še nekoliko po mestu postopamo. Po trgih bilo je vse polno raznih reči na razprodajo. Minolo je poldne, ljudi je vrelo več in več v razstavin prostor, ker je bilo vstopnine le 20 kr. za platit.

Kakor je bil spredaj na južni strani pred najodličnejšim prostorom oder napravljen, tako je se naredil na severni strani vzvišen prostor, na katerem je gospoda sedela, ko so se darila delila. Darila so se začela razdeljevati ob 3. uri popoldne. Vse je bilo lepo vredjeno in je vsaki gnal pred odlični prostor svoje živinče, da je darilo sprejel. Po razdelitvi še dobimo potnih denarjev, od katerih smo mogli 3 fl. plačati za stalni prostor in se podamo proti domu. Poidoč smo se ozirali še po raznih predmetih posebno nam je se pa čuda zdela, da je Mura od Gradca do Radgone večidel vsa regulirana s kamenjem, od Radgone po ljutomerskem okraju pa, ki vsako leto brez števila oralov zemlje premeče in prekopa, se za to ne stori v takšni veliki potrebi. Potem pridemo 6. septembra ob 10. uri v noč domu, kjer smo najšli, da je ajda, koruza lepo zorila in je prav rodna. Vsa pot stane 24 ur hoda. — Pristavek: Ves razstavin prostor je lepo vredjen, ena reč za drugo lepo razstavljena, lep kinč in snaga povsodi. Kinčale so nebrojne zastave raznih pomenov, tudi slovenskih je ni manjkalo, ki so ponosno plapotala, ko je Slovenec bistro pregledoval eno in drugo reč in bil ponosen svojimi skončnimi in gibkimi konji, ki rečem, in je resnica, da smemo ponosni biti svojimi konji, ker našim je težko enakih. Naši konji so skončeni in hitri drugi pa težki. Zato se rabi naš konj pri jezdenji, pri kočiji in pod hrabrim junakom v vojski. Le moramo znati bolje ceniti, ker so veliko vredni. Ne mislim samo ljutomerskih, ampak vse slov.-štajerske. Za razstavo vpisanih in pripravljenih je bilo zevsema konj kakor je se v programu videlo in tudi slednja številka je kazala v štalnem prostoru 244, izmed teh je kakih 20 prostorov ostalo praznih. Pri živini je se za snago in red jako skrbelo.

**Iz Zreč pri Konjicah.** (Novo šolsko poslopje) postavili so Zrečani, ktera jih stane 4490 fl. Vsak, ki šolsko poslopje vidi, in ga tudi znotraj pogleda, se bo prepričal, da šola ni draga, in da so Zrečani podvzetniki, g. Janezu Orožu, hvalo dolžni, ki jim je šolo postavil z mnogim trudom, in kakor se misli, brez dobička. K šoli je pripomogla graška hranilnica, in tudi Nja Veličanstvo, cesar Franc Jožef s 3000 fl. Začetek šolskega leta je bil 3. novembra, in ta dan se je tudi novo šolsko poslopje blagoslovilo. Zbrali so se bili šolski otroci 3. novembra ob 8. uri v stari šoli ter so od nje se poslovili in šli v cerkev k sv. meši. Po dokončani službi božji grejo otroci v procesiji s svojimi dušnimi pastirji, učitelji in zastopniki šolskega krajnega sveta in drugimi pobožnimi spremljevalci med zvonjenjem k novi šoli. Novo šolsko poslopje se je prvič blagoslovilo zvonaj potem pa tudi posamezne izbe. Po blagoslovljenju so imeli č. g. župnik govor na otroke, v katerem so jim važnost šolskega poduka razkladali, da šola človeku pomaga k časni sreči in mu je pripomoček v dosego večnega življenja, ako je dobro

krščansko vredjena. Iz ljubezni do svojih staršev, dobrotnikov šole, posebno pa iz ljubezni do sebe bi naj otroci pridno v šolo hodili in se marljivo učili. Po sklepu govora se je molilo za Nja Veličanstvo, cesarja Franca Jožefa, za vse dobrotnike šole, in za otroke in učitelje, da bi jim Bog podelil potrebne pomoči. Vse je bilo veselo: otroci in starši navzoči. Bilo je videti, kakor da bi šola še cerkve ne bila ločena, vse se je vršilo v cerkvenim duhu. Ni bilo sluha o praznih hvalisanih govorih, ki se pogosto ob takih prilikah imajo, nič od pojedinih, pijač in napitnic, ali plesa itd. Blagoslovljenje nove šole je napravilo prijeten utis na otroke in vse pričujoče.

**Od sv. Marka niže Ptuja.** (Prošnje — slovensko uradovanje). V naglici javljam, da so vse občine župnije sv. Marka niže Ptuja, namreč: Markovska, Bukovska, Stojnska, Pervenska, Zabovska in Borovska odposlale dnes blag. g. Hermanu v Gradec prošnji v št. 42. in 43. „Slov. Gosp.“ razglašeni, naj bi nji on na dotičnih mestih predložiti blagovolil. Iste občine so po svojih predstojnikih prosile tudi okrajno zastopništvo v Ptui, naj njim dopisuje znanprej le slovenski in rešuje njihove slovenske vloge vedno le slovenski. Prvi korak k slovenskemu uradovanju je toraj storjen!

**Iz Šaleške doline.** (Razne novosti.) Vrli Velenjski župan, ki je gotovo boljši narodnjak, kakor marsikdo, je razposlal na povelje okr. c. k. glavarstva „Polizeiordnung“ krčmarjem, kakoršno je prejel tiskano. Neresnično je, kar se piše v dopisu št. 44. „Slov. Gosp.“ o spoštovanem možu, ki lahko svojim vrstnikom v izgled krščanstva služi in svojim dolžnostim krščanskim zadostuje. Zadnje nedeljo t. j. 24. t. m. smo imeli v naši dolini hudo uro. Že celo poprejšnjo noč je bliskalo in grmelno in v nekterih krajih tudi na debelo toča padala; zjutraj pa je strela udarila blizu več ljudi, ki so ravno k službi božji v Šoštanjko cerkev šli. Dva možka so komaj k zavednosti spravili in še zdaj ne morata vstati. Ob tistem času vdari strela v hlev kmeta Raka v Stari vesi in kmalu je celo poslopje in tudi bližnja Praznikovo v enem plamenu. K veliki sreči za razširjeno vas ni bilo vetra. Pri tej priložnosti moram posebno pohvaliti pridne Velenjčane in Šoštanjčane, ki so s svojimi brizgalnicami nagloma na pomoč prihiteli in neustrudno gasili. Ko že ravno o Velenji govorim, naj mi boče dopuščeno, na neko opombo v enem prejšnjih listov v „Slov. Gosp.“ o udih nemškega „Schulvereina“ nazaj priti. Bil je tukaj v grajščini nek nemški dijak za odgojitelja, ki je svojo osebo prijaznost s tržani neki dan v to rabil, da je za „Schulverein“ pri njih doneske pobiral s tem, da gre za neko dobro reč in blagi tržani, ne zmenivši se za drugo in misleči, da kaj dobrega podpirajo, odprejo svoje mošnje. Podučeni o namenu „Schulvereina“ bi skoraj pri nijenem ne bil votli vinar dobil. Ne mislite toraj, da so pošteni Slovenci čez noč nem-



škutarji postali. Pa vidi se iz tega potreba paziti vselej, komu in zakaj se denar da. Nemškemu profesorju se ne čudimo, pa mlademu rojenemu Slovincu, ki se je z njim združil — pa, kteremu vera nič ni, tudi druge svetinje svete biti dolgo ne morejo. In ravno v tem obziru preti velika nevarnost veri in narodu, ako se kmalo učiteljišče v Mariboru predruščilo ne bode.

**Iz Ptuja.** (Se enkrat o slovenskem uradovanju v c. k. finančnih uradih.) Dokazano je bilo uže v „Slov. Gospodarji“, da so c. k. uradi na spodnjem Štirskem postavno primorani, slovenske vloge v slovenščini reševati. Pa ne samo to. Ti uradi bi morali povsod tam napraviti slovenski plačilni nalog, kateremu je podloga slovenska pogodba in vse daljne pisarije bi se postavno morale v slovenščini vršiti. Se mar godi tako? O slovenskem uradovanju nij duba ne sluha. Na višjih mestih se vedno trdi, da se nam Slovincem nikaka krivica ne godi. Kdo se ne spominja odgovora njih eks. g. barona Kübek-a na interpelacijo g. dr. Šuc-a! Kako lepo prijazen odgovor. Vse v slovenščini pisane vloge rešujejo se v slovenščini, gospodu baronu ni jedna pritožba gledé te zadeve znana, uradniki so vsi slovenščine zmožni itd. Ko bi to res istina bila. Žali Bog da moramo reči, da to nij istina. „Slov. Gosp.“ je to stvar uže dvakrat dokazal in sicer v teku 6 tednov. Prvi je bil odlok (katerega je povzročila neka pritožba) sl. c. k. finančnega deželnega ravnateljstva v Gradci od 3. avgusta t. l. št. 9435, dalje odlok c. k. finančnega okrajnega ravnateljstva v Mariboru od 17. septembra t. l. št. 13879. in tretji od istega urada od 20. septembra t. l. št. 14028. Tri pritožbe od dveh slovenskih strank. To vse je gola resnica in ne da se oporekati. Te resnice navajam zaradi tega, da si jih naši gg. deželni poslanci zapomnijo. Omenim tudi, da pisatelj teh vrstic take stvari lepo shranjuje, morebiti bi se znale v kratkem rabiti.

Včeraj dopoldne umoril je v Rogoznici nek mož svojo ženo. Trikrat jo je po glavi udaril, in ker mu še nij zadosti, prereže jej z nožem vrat. Hudoobnež je šel sam k tukajšnji sodnji, ter svojo zločinstvo izpovedal. Nagib k temu zločinstvu navaja pak revščino. — Denes zjutraj smo imeli kakih 30 sekund trajajoči potres, kakoršnega ne pomnijo stari ljudje; 1 dimnik se je vsled tega podrl in iz mnogih streh je opeko vrglo. — Naš občinski zastop je včeraj sklenil na občinske stroške poslati gg. dr. Strafelo in dr. Mihelič-a k nemškemu, liberalnemu „Parteitag“ v Beč kot zastopnika nemškega (!) Ptuja. Tako delajo nemškutarji z ljudskimi denarji! G. dr. Ploj pa je zoper to v imenu svoje slovenske stranke močno ugovarjal. Da je ostal v manjšini, umeva se samo po sebi.

**Iz Koroškega.** (Razne novosti). Menda nikder na Slovenskem nimamo med učitelji toliko in tako zagrizenih nemčurjev, kakor pri nas. Ne-

kateri se svojega materinskega slovenskega jezika očitno sramujejo. Eden takšnih „pedagogov“, ki ne razume, kaj pomeni materinščina v poduku drobne mladeži, je navadno blebetal rekoč: „Ich bin satt, wenn ich ein windisches Wort höre“, t. j. jaz sem sit, ako slovensko besedo čujem. Da se misliti kako takšni rohneči učitelji strastno ponemčujejo slovensko deco! — V Črni so sedaj dozdali novo cerkvo, katero so morali staviti, ker jim je stara bila pogorela pred 13. leti. Cerkev je lepo zidana v gotičkem slogu. Škoda le je, da so malarije v njej menje primerne. Posvečena je sv. Ožbati. Zvonovi so pa kaj lepo ubrani, podobni onim v št. Kacijanu. — V Kamnu želijo Slovenci uže dolga leta zidan most črez Dravo; dne 11 nov. pride ta važna reč pri deželnem stavbenkem uradu v obravnavo. Dal Bog, da bi se željam ljudstva vstreglo! — Grabštanjčanje dobili so vrlga župnika, č. g. Andreja Wieserja, pridnega Slovence. Preč. g. je kot stolni kaplan v Celovci vedno slovenske pobotnice oddajal, kedar je plačo dobival. Dokaz, da se tudi na Koroškem slovenski uradovati sme in zamore!

## Politični ogled.

**Avstrijske dežele.** V delegacijah je baron Haimlerle, minister zunanjih zadev, zagovarjal svojo politiko, katera meri na to, da bi Avstrija z Nemčijo bila zvezana ter varovala Turčijo prenaplega razpada, če bi pa le razpala, da ne pride samo našim raznim sosedom v oblast, ampak da tudi mi zadobimo delež in merodajni upliv. Najbolje ugovarjal mu je nemški konservativec baron Hübnér. Mož je v daljšem govoru, ki je po vsej Evropi vzbudil veliko pozornost, povdarjal potrebo zveze med Avstrijo, Nemčijo in Rusijo, ki naj Turka nekaj časa še pri miru pustijo, da utegnejo in zamorejo odbiti naval nove francoske republike, katera streže po zvezi z republikanci vse Evrope, da prekuene in zatre vse cesarje in kralje. Nemški liberalci hoteli so v delegacijah vojnemu ministru mogoče veliko denarjev odškrenoti pa so večidel povsod ostali v manjšini. Zato je se dovolilo 240.000 fl., da se začnejo močne šance delati okolo Pulja v Istriji, 320.000 fl., da se ondi in ob morji nastavi velikanskih kanonov, dalje za oklopnico „Tegethof“ zopet 601.000 fl., za nakup ladije za „torpède“, za utrjenje ceste črez Predil in Pontebo; to vse velja kot obramba proti Italiji; proti Ruskemu pa so dovolili 400.000 fl., da se prične staviti utrjeni ostrog okolo Premisla na Galickem, kar bo stalo svojih 5 milijonov. Za vojake v Bosni in Hercegovini bo l. 1881 treba plačati 6 milijonov. Pri obravnavi te svote je dalmatinski poslanec g. Klaič grajal nemškutarijo v omenjenih deželah in to, da se vlada bolj na mohamedance naslanja nego na kristijane in sploh za uredjenje zamotanih zemljiških razmer premalo stori. Mini-